

Изази три
пут у месецу
на 1¼ табаку.

Претплата се
шаље напред
уредништву

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 фор. на по
године 30 гр.
или 3 фор.
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЛА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Беседа — Примедба на писмо Патријархово. — Још једна реч о стању нашег свештенства
Историја кауферска. — Света православна црква, њена миса и добротитеља наша. — Казивање из Историје
хришћанске цркве. — Огласи.

БЕСЕДА

НА ДАН РОЂЕЊА ЊЕГОВЕ СВЕЛОСТИ ГОСПОДАРА И КЊАЗА

МИЛАНА ОБРЕНОВИЋА IV. *)

До пре годину дана живо се и данас ал заиста јошт
е тугом опомињено, с каквим поносом, с каквом поуздано-
шћу, с каквом надеждом на стајну будућност јужних Славена
скупљасмо се у цркву у свети овај дом божји, да светку-
јемо дан рођења нашега нигда незаборављенога књаза *Ми-*
хаила. — Живо се и данас опомињемо какве смо усрдне
молитве слали престолу божјем, да нам омиљени и возљу-
бљени књаз *Михаило* дуго година здрав на понос србског
народа а на утићу јужних Славена поживи. —

Но проклети изроди нечуже искрене молитве народа
србског, непослушаше заповјести свешишњег створитеља,
непомислише на гњев божји и народњи, већ адски зверови
у човечијем облику, подло на најгрознији начин убише сна-
жну наду србеку, убише кад нам највише требоваше, воз-
љубљеног нам књаза *Михаила Обреновића III-г*.

*) Говорио у цркви Ужичкој прота Гаврило Поповић.

Глас, да је погинуо књаз *Михаило*, као ужасан гром за сваког поштеног србина пролетио с кроз сву Србију, — од тог гласа, србин се збуни, ожалости, забрину. — србске мисли бејаху збуњене, бејаху у борби какоће се Србин спасти, кога ли ће за књаза изабрати, јер мишљаше да нема мушког потомка од омиљене *лозе великих Обреновића*. —

Свевишњи творац који управља народима, он увек ствара по неколико јунака у народу, да у одсудним часовима народу своје помогну, па и у народу србском беше створио јунака: *Миливоја Блазнавца*. Кад беше народ србски у највећој бризи и жалости, кад народу србском бејаху мисли у највећој борби кога ће себи за књаза изабрати, — тад витешки *Блазнавац* највернији Србин племену *Обреновића*, изађе на среду, размрси узбуњене мисли србске, умали жалост и тугу, па сваком Србину и целом свету показа, да има мушког потомка од *великих Обреновића*, да има књаз *Милан Обреновић IV*.

Ове речи племенитог Србина бише прави мелем рањених срца поштених Срба, и народ србски с највећом љубављу огласи себи за књаза *Милана Обреновића*, кога дан рођења ево данас састадосмо се да светкујемо и молимо милостивог Творца да све напасти од њега уклони, и да он Свеуправљајући излије на младог књаза нашег *Милана* своју милост по којој ће бити здрав, — срећан у влади а узвишен међу владатељима.

О! свемогући Боже! благодаримо ти што недопусти да се угаси у србској земљи *влада Обреновића*, слобода народна, благодаримо ти и благодаримо ти на свагда на такојој великој милости твојој.

Благочестиви християни! будимо свагда у љубави и слози, јер то су најачи градови, то су најтврђи бедеми да одбију од драгог отацтва нашег све спетке, које кроје душмани наши да поремете напредак наше земље и да нам смету остварити нашу велику мисију на Истоку. Па

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

зато из чисте слоге и љубави, из чисте и искрене преданости и непоколебљиве вјерности, светкујмо данас дан рођења свога милог Господара, па свакад и у свакој прилици, нарочито данас из свег срца и душе возопимо: Боже свемогући! Ти који судбама народа управљаш, Ти који си изабраника твога *Милана* нама за књаза одређено, и кога си на његовом рођењу за утіеху нас Срба наміенио, ти га и сачувај твојој сјатини угодна, здрава, срећна и невредима на многа и премнога љета. — Ти Боже, — ули у срца свију власти и свега народа нашега, према књазу *Милану* нелицемерну љубав и непоколебљиву вјерност, укорени у свима нама почитање и послушности према законима земаљским и властима државним. — Услиши о премилостиви свију нас творче, наша моленија, — благослови и поживи нам књаза *Милана*, — благослови и поживи народ србски, — благослови и поживи нам достојне народње повјеренике узвишене Србе наместнике књажевског достојанства -- на многаја љета. — Амин.

Примедба на писмо патријархово.

(Продужење.)

Тај *враг* који сеје раздор међу децом једне мајке цркве, није ништа друго до дух времена.

Да, *наше време* развило је сада и развија на све стране људе с одричућим правцем. Нека је само ново. нека носи печат моде, нека се рекне, да је то од њих постало па макар то било у суштини оно исто, макар се, што но веле Руси, преливало из пустог у празно, — то је жеља и задатак њихов. Богати са знањем математичким, јестественним, историјским, њима као стидно излази да признаду своје незнање у делима вере. Шта више они држе да су позвани да претресу све, па и главне основе свете цркве. А зближите се само с њима боље и почните ладнокрвно испитивати их, и вићете се лако уверити, да се они нису

никад, ка што треба, занимали вером, да они незнају основно ништа о оном, што се односи вишем опредељењу човека, и бесмртном животу његову, да се никад нису зноили над сумњама и неспоразумљењама у испитивању важних питања око вере и духа па шта више да незнају ни оно, што се свакидашње казује у цркви и тумачи. Они знају само то што су по кад кад читали из критике какве упућење против православне цркве, што су видели и чули од онаких лица, која су више или мање противнога хришћанству правца, што су примили без разбора, без унутрашње борбе, онако просто као што се вели од ока. Па ако хоћете, они чисто воле, што се тако у свачем сумњају, што су постали неверни. А кад би их ко запитао: у шта они верују и у име какве истине дејствују, каква им је последња целъ њиховог живота, чему они теже поред обичних мањих интереса нашег домаћег живота, — то питања ова била би за њих или нешто ново, или би они просто одговорили да се њих то и не тиче. Па зато они онако ватрено и зацепљују за највеће истине хришћанске, зато су онако и брзи на одрицању стварних црквених у закоњења. У место да верују почем мало што знају о вери, а они неверују зато, што о вери ништа основно незнају. „Нема доказа? — веле они; дајте нам доказе.“ А има доказа? они опет говоре: „може бити; но ви останите при вашем убеђењу, а ми остајемо при нашем.“ Оваких људи било је кроз све векове и времена, у свима народима и црквама. Нашу оностранску цркву хранио је Господ до сад од тога, али данас дође време, да се и ту залегу. Доиста *vrag*, но не брѣг челоуѣкѣ, а истински враг, онај прави сатана, посеја своје семе и у наше поједине оностранске људе и одпоче да дејствује већ јавно у кротоградѣ Господњој.

Но Господ је још напред казао: да ће настати некад ти *лежје-пророци* у свету, али је и то изрекао, да цркву свету ни врата адова одољети не могу. Храни Господѣ сѣшја скол.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Господо и браћо! пре нег што би дошли до тога да вам повторимо речи патријархове: „од нас изађосте, али нисте наши“ ми желимо да покушамо не би ли ви опет како били наши. Ми би могли навести вам десетак спољних узрока, по којима ви неби ни могли ни смели дирати у главне основе наше вере, ако желите јединства и дружбе с осталом браћом својом и славенима у опште, — но ми те узроке прескачемо зато, што напред знамо да ваше разиграно у ображење не би ни чудо за те препреке, почем је у вас тврда воља и решимост ићи напред и стварати све оно што је за вас по изгледу боље а необзирати се на то, да ли већина тако мисли и жели. Но ми не можемо а да не изнесемо вам пред очи ваше сопствено учење, а с тим у једно и ужасне последице његове. Шта је човек с тачке вашег гледишта? Он је продукт природе, раскошан цветић земље. Живот његов свршава се заједно с земаљским његовим животом. Но почем је земаљски живот веома кратак, то шта треба радити? Похитати да се час пре искусе сва његова задовољства каква се само могу измислити и пронаћи. Дакле једи, пиј, весели се, пушти вољу свима страстима — ево девизе вашег учења. Но шта ћемо с оним, који нам буде сметао у нашем задовољству? „Њега без зазрења савести удали с пута.“ Но почем на путу вашег благовања мора свада да стоји ко други а овај опет има пред собом другог који смета његовоме благовању и т. д. то зар неће свагда један сметаги једноме, други другоме и т. д. Водите ту мисао даље и вићете одма освештати и право песнице и право грабежа, и мача. Накратко код вас ће бити борба свију против свакога, и све ће то бити законито, логично, на свом месту. Ево резултати од ваше науке, а ево и оног резултата до кога доведосте дело на сабору карловачком. „Измакни се! ја сам данас јачи; ја хоћу да седнем на ту столицу.“ Ето побуђења а ето и целих ваших. Но и то још

није све Вама је на путу и само еванђеље; ви би хтели да се и оно попуни вашим учењем. Колико смо пути тек ми слушали како се титрате с његовом поуком, како наопачке тумачите смисао његов!?. . (Продужиће се.)

О стању нашега свештенства.

(Наставак.)

Ево још једног прошења које је поднесено за ради улепшања стања свештеничког.

Ваша Светлости

*Премилостиви Господару. *)*

Свештенство епархије београдске узима слободу у следећем поднети *Вашој Светлости* понизну просбу за поправку свога материјалног стања. Од оног времена, од кад је Србија после четири стољетног тужног робовања под својим врлим и храбрим вождом и многозаслужним владоцем Милошем Обреновићем I. извојевала себи потпуну слободу броји она већ пола стољетно препорођење свог политичког бића. У течају тог времена, Србија би кадра својом једнодушном братинском слогом стећи скоро све оно, што друге уређене државе вековима течено имају. Пре свега држава се је побринула наградити своје органе т. ј. чиновнике свију струка, свакога по своме достојанству, и то у оноликој мери колико се само желити може.

Само један ред који се међу знатније сураднике народа а и државе броји, и који је равно са осталима при ослобођењу отачбине учествовао, само једно отачаствено свештенство, које је у најоуднијим часовима свагда уз народ не оступно стојало, ободравајући га да се јуначки бори противу угњетача, те да стресе ланце четири вековног робо-

*) Прештампано из оригиналне прозбе.

вања, преко све важности свог високог звања и достојанства, не би срећно, да се и његов ужитак у препорођеној својој отачбини обезбеди: но би остављено све до сада, да од благодушија народњег свој ужитак очекује, и да се задовољи са оном истом системом награде, која му је у најцрњим данима прошлог народњег живота пружена, као да би му се тиме ваљда хтело пребацити да се је за ослобођење, као и спасење свога стада слабо трудило!

Колике је пак свештенство користи народу своје приослобођењу, а и после тога принело, нека праведни и беспристрасни патристи оцене.

Међутим је отачаствено свештенство кроз сво време државног бића, а нарочито од 20. година овамо, при свакој датој прилици обраћало се правитељству и народу с молбом, да се и њему по звању и достојанству одсеком као и осталим званичницима народа и државе плати. О том сведоче протоколи свију досада држаних народњих скупштина у којима је преко народних посланика жеља свештенства о том јасно представљана. А осим тога обраћало се је оно и преко својих Архипастира у више прилика, и на саму владу, нарочито у позније време, и молило да се и стање свештеничко сведе једном на извесност како би обезбеђено будући са стране материјалне, крепчије делало о унапређењу богодане вере и моралног узвишења верујућих.

Но сви ти покушаји за поправку свог материјалног стања од стране свештенства и његове началне власти чињени, осташе безуспешни; јер како народ тако и правитељство свагда су неку хладноћу о поправци стања свештеног показивали.

Но преко свог нерасположења правитељства према свештеном стању, и преко свега тога, што се свештенство лишено сваке помоћи мораде приклонити на то да од случаја ужитак себи и својој породици очекује; један изненадни појав из вишег круга државног управљен противу стања

свештеног, смерајући потрти и саму даљу наду о поправци свештеног стања, страшно је поразио отачаствено духовенство. Известије заступника министра просвете и црквених дела поднешено Вашој Светлости у 1863 години, а печатано исте године у 74 броју званичног листа, иако је оскрбило свештен. отечества. У њему се каже, да отачаствено свештенство добро стоји са стране материјалне, да помоћу газдинства најгори убожар — свештеник, за кратко време до најимућнијег стања долази, и да он (г. министар) има уверења, да свештенство не само не жели, да му се известна плата даде, но да би још том наређењу и противно било; ова изјава ни у колико се не слаже са жељама отачаственог духовенства, и по томе може се мислити, какво је упечатљење оно у свештенству произвело, које већ скоро пола столетија вапије да се и њему једном, као и осталим извештан ужитак даде. Господару! кад се тако потире судба стања свештеног са оног места, на које оно највеће надање своје полаже, и које је баш позвато да највише ради о поправци његовој; онај који је његовом старању поверен, а не површно свађати ствари и по уверењама неких заклетих непријатеља стања свештеног, тако жестоко напада на стање оног реда, кога је право и онако зубом времена потлачено и у велики назадак бачено, онда се с правом може мислити, да је о овом реду људи, који је држави и народу врло нуждан, свако старање одбачено.

На овака уверења г. министра противна жељама отачаственог духовенства, свештенство се је из крајева отачаства преко своје началне власти са скорбним срцем одавало, с тим да му мора насагда бити жао, што се у место давно очекиване сталне награде и самог даљег надања о том лишава. Нарочито је свештенство изненадио онај навод г. министра, где каже да је земљеделство једини услов за материјално стање свештенства, јер нам је по све непоњатно, на основу чега нас упућује да у обделавању земље

ужитак тражимо, преко свега тога што је позив свештенства најсветији у држави, јер оно обдржава сvezу између Бога и људи, и осим тога оно је позвато, да се не уморно стара о нравственом васпитању вавереног му словесног створа божија; а и зар се може са оправдањем рећи, да онај из чих руку закон примамо, свој ужитак у обделавању земље тражи? А и по самој благоденственој у ређености осталих служитеља народних зар није време да се и свештенство једном опрости просјачког свог начина наплате, те да немора и даље као најнижа класа човечанства од куће до куће трчати снисходећи и похљобствујући сваком недостатку и слабости људској, само да што више изпроси да себе и своју породицу зарани.

Зашто је пак отачаствено свештенство до сад све једнако тражило, а и сад непрестано очекује да му се све почастне награде сведу у сталну плату, и што би се оно том системом награде задовољило, узрок је то: што народ свештенству уредно његову заслугу недаје, и што је оно непрестано и скоро за сваку заслугу прицуђено свађати се, и путем власти тражити.

Што су се пак у старија времена свештеници са својим стањем задовољни показивали, поред осталог узрок је и то: што је народ онда оданији према вери а на многима местима и богатији бивши боље расположен према свештенству био, а поглавито из тога што је ондашње свештенство до звања свог с малим трудом, а више и случајно долазило, па је се по томе и са својим стањем задовољавало. Сад пак када се мора пробавити 12 година учећи и трошећи, док се до чина свештеног дође, и почем садање свештенство, није као старо навикнуто: орати сејати и остале тежачке послове радити а нарочито кад народ свештенику знатно поче крњити и од прописане заслуге, а на више места има где сва заслуга и пропадне, и кад се оно мора непрестано са својим парохијанима гложити док до заслуге

своје дође, свештенство је принуђено тражити да се и његова заслуга сведе на известност, као и свима осталим који државу и народ служе. Та кад држава даде и самим простим служитељима (пандурима) известан ужитак, то праведно можемо рећи, да је већ давно било време да се и свештенство по ред умне образованости и материјално осигура.

Светли Господару! поред оваковог назадка у средствима за издржавање свештеника, поред увеличаних потреба за уљуднији живот у домаћем и јавном одношењу и растеће скупоће, изненади отачаствено свештенство и погорша му и материјално стање и морално положење у народу мера правитељства, која га обтерети са данком и кулучењем. Свештенство Господару не иште особите повластице али с тугом изјављује, да му је неправда учињена том мером, јер је обтерећено плаћати данак од неизвестних епитрахиљних, често у ображених прихода. Господару! побожност ће ваша разумети како је тежко пастиреском срцу нашем, кад у Србији морамо, да плаћамо за право и свету дужнос своју, — кретити венчати, опојати читати молитве и друга чинодијства. Плаћати данак држави за непокретна своја добра, то има и подругим земљама, плаћати данак на известну плату своју то се разуме; али плаћати данак на неизвесне свештеничке епитрахиљне приходе, тога у колико смо извештени нигде нема у уређеним државама.

Свештенство 6. Окружија сагласно праведним жељама целог — отачаственог свештенства из горе наведених причина припада вашој Светлости узвишеном владоцу и оцу отачаства с молбом, да би Ваша Светлост поред осталих не уморних брига и старања за благо отачаства, побринула се једном наградити извесном платом и ову грану државе т. ј. служитеље цркве и народа, како би свештенство тим начином обновивши љубав међу својом паством кадро било принети веће услуге отачаству, дијелујући за унапређење отачаствене цркве, и морално облагорођење верујућих.

Свештенство дакле ни од ког но од Ваше Светлости жељно очекује, да му се стање материјално известном наградом поправи и ову своју праведну жељу крепи познато расположење ваше светлости и према отачаственој цркви и њеним служитељима, да би тако по правивши свештено стање известном платом подигли тиме у народу боље уважење према свештенству а поред тога овако уређено стање свештено привукло би у своју средину људе бољих дарова, који су до сада при не известном стању свештеном по другим службама, и бежали, осигурани платом ужитак тражили, те тако би народ, који се од неког времена највише због свакидашњих потреба за плату са свештенством почео знатно удаљавати и од св. цркве, приближили својој светој цркви, и обновивши негдашњу љубав међу народом и свештенством, тиме уплели нов цвет у неувели венац дичног племена Обреновића.

Долазе подписи из сваког округа.

(Продужиће се.)

Историја православног калуђерства с погледом на садашњост.

(Наставак.)

Ово је укратко сва историја калуђерства или боље рећи историја оне организације, која је поникла у Легишту у време св. Антонија и св. Пахомија који се уједно сматрају и као први основачи њени. Она је после служила за пример и осталим странама, у којима се калуђерство више или мање одомаћило, као н. пр. У Палестини на и Атону, у — Русији и код нас. Без сумње и из овог кратког нацртаја може се видети, да је организација калуђерства у прва времена хришћанста била у свему следствена и целисходна и да је потпуно одговарала потребама тадашњег доба. Али уједно види се и то, да је унутрашње напредо-

ваће њено зависило од тога какви су били људи који су се калуђерили — т. ј. дали су они били људи користољубиви или су само тежили за тим, да се моле Богу не мислећи о земаљским благама. Ми видимо, а историја сведочи, да је калуђерство онда почело падати, кад су поједини из њи почели грамзити за земаљским угодбама и кад се у след тог „подвижничество“ већ предтворило било у чисто механичко испуњавање старих манастирских установа. Као што ћемо даље видети, ово је и учинило да калуђерство попусти у оној важности, коју је оно имало у прва времена хришћанске цркве.

Удалење калуђерства од његове главне и основне цели изменуло је како саму установу, тако и сав живот калуђерски. Од оног часа кад је преврат учињен, почем су се калуђерити почели не само они, који су тражили само спасење небеско и које је вукла жеља и љубав „к подвижничеству“, већ и људи себични, којима су земаљска блага и одликовања била главна и једина цел. У след овога променио се и начин и ред калуђерске службе. На место правих и истинских подвижника, који су у прва времена били први, долазили су на њова места већином такви људи, који су могли више од света испросити и обогатити своје ћелије. А да би успешније и боље дошли до богатства, дозвољена су им била и средства и добра и хрђава, само ако она воде к извесној цели. Одтуда *прошња или писанија, остављање особитог места у цркви онима што су богатији, сарањивање поред цркве и у цркви* и т. д.

Но и ово неје још све. Као што су средњевековни калуђери умели да се богате, тако што и још већма умели су они и да троше то богатство, које су они онако стекли. У место пређашње штедње и човекољубивих подпомагања сиротиње, сав вишак од прихода манастирског употребљаван је био доцније на украшење храма и на подизање нови зграда и ћелија и на друге излишне поправке и украсе. То је био сада начин да се калуђери

удворе „већој власти“ која је сву ревност калуђера видела у подизању манастирски зграда. Одгуд је и она општа страст калуђера к грађевинама без сваке нужде и потребе, — страст, која је често штетна за манастир и за саме оне који га потпомажу.

Ова страст за одликовањем и удварањем окужила је најпре настојатеље манастирске а затим и осталу нижу братију манастирску. Оно није смерало на то, да се животом својим подвижничким прослави већ је ишло путем користољубивих тежња и гледало је, да се час пре узвиси и дочепа већег чина и веће власти у обитељи. Овакве себи-чне мисли и намере несу биле корисне ни по калуђере ни по морално стање њино. Сваки човек може се узвисити и доћи до неког већег положаја или сопственим личним заслугама или због недостатака и слабости других, само ако он употреби ни своју корис. У првом случају, он долази до права законим путем а друго је основано на системи шпијонства и незаслужује поштовања од људи. Овај последњи начин, као да је више употребљаван био међу средњевековним калуђерима него први: оно што је највише забрањивано било у прво време т. ј. *навођење другог на преступе и грех*, постало је временом у рукама њиховим најпоузданије средство, којим се брзо и лако долази до чина и већег положаја у друштву. Већина се у свако доба користила погрешкама своје браће по Христу, јављајући то и већој власти, и која је исто тако милостива била те је награђавала овакве умешне људе и блудитеље и поредка и јавног морала манастирског. Да је све ово било велико зло и да је оно и хрђаве последице имало — о томе држим, да нико не сумња. (Продужиће се.)

**Света православна црква, — мила мајка и добротворна
тељка наша.**

(Продужење и крај.)

Кад би поживели и отишли с овог света не крштени, боље би онда било, да се нисмо ни родили, ни видели

живота и света. Јер „ко се не роди водом и Духом, не може видети царства Божијега“. (Јован. 3, 5.) не може наћи јединствено и вечно благо. Како смо дакле сретни ми, који смо примили свето крштење из руку цркве! Мала је бања крштења, но велико дело, велико чудо љубави Божије свршује се у њој Духом светим: из ње излази нов свет — царство Христово, у њој прерађају се и стварају се нове тварке. Излазећи из бање, крштени излази из ње „невиним,“ као првашњи Адам, — сав грех снима се с њега, и он постаје сином Божијим по благодати и син наследице преко Исуса Христа, — какво високо посинаштво и наследство! Богат, бесконачно богат је Бог, Господ васелене; исто тако богат је и једнородни син његов, који сам говори Оцу небесном: „све твоје и моје је“ (Јован. 17, 10,) како треба да је богат и санаследице Христов! Пре свега — каква су то наследства света? Ако је крштени у светој тајанственој бањи сиромаша и бедник у свету; нека би и последњи у цркви Христовој био — он је благороднији, богаћији и виши од свију благородних и богатих у језическом свету. Шта је благородније од оних, који од „Бога родишася (Јован. 1. 13? Шта је боље од блага, каква се дају крштењем у бањи крштења, и за која, далеко боља блага очекују њега на небу?! Крштени облачи се у нову хаљину, — какву хаљину? „који се у Христа крсти сте у Христа обукосте се.“ (Гал. 3. 27.) облачисте дакле у Христа. Чудна хаљина! Драгоцено облачење! Непоњатна доброта Божија! Шта је изпред те драгоцене, ова наша трулежна хаљина? Нека би ма какав био хришћанин, опет је богаћије одевен, него они који носе хаљине Христове. Крштењем дакле може се рећи, предајемо се ми неограниченој љубави и штедроти Божијој.

Створени у бањи „пакибитнија“ по образу новог Адама, морао је постати „вз дѣхъ животворациз;“ рођени у нов живот, мора имати нове духовне силе. И — где, црква пре-

ко својих служитеља свршује над крштеним тајну *миропомазања*. Крштени као нови Адам, задане се духом новог живота, добије нове силе од свесилног и животворећег Духа светог; постаје обитељ његова, храмом, благајном запечаћеном божанственим његовим печатом; миропомазани добива таква блага Духа светог, који је једна капља скупља од свију светски блага. Сам миропомазани постаје божија драгоценост, које невреди сав вештаствени свет. С тога над том драгоценошћу, поставља Господ анђела хранитеља као чувара, — као што домаћин поставља чуваре у домазлуку свом, или као што цареви младићима својим постављају мудре људе за руководитеље. Тај невидими руководатељ, ког ми често и не сећамо се, — чува нас свагде, као веран, искрен и свет чувар, он је сапутник наш, који нас у самоћи разговара, и од нас не одступа до смрти, већ ако га ми од себе одбијемо са пороцима својим.

Препорођени у духовни живот, „којије саздан у Христу за добра дела, да у њима ходи“ (Ефес. 2, 10,) треба духовне ране. И св. црква приправља нам трпезу, коју је сам Господ установио. Каква је то трпеза? на њој предлаже нам се само тело и крв Христова, и тај небесни дар пријемо ми из руку цркве. Шта би се могло рећи за то благо? да је неизказано! Причешћујући се тела и крви Господње, постајемо „ученицима његове божанствене природе,“ (2 Петр. 1, 4,) постајемо „један Дух с Господом.“ Може л се поњати и изрећи висина и добротворство тога дара, — божанствена сладост те небеске *манне*?! Они који достојно приме и окусе тог јела, сами знају и осећају његову сласт, — „вкусите и видите, јако благ Господ!“ И ту чашу неизказане сласти небесне и вечног живота, из које би желили пити и сами анђели, црква примивши из руку Господа, предлаже нам сваки дан преко руку свештенослужитеља, који веле: „са страхом Божијим и вером приступите!“ — Но овде на

жалост чудити се морамо ладноћи нашој према том благу. Често нема ни једног, који би достојно приступио и за то готов био.

Често по немоћи іестаства, а чешће из небриге и нехатости, ми препорођени у бањи крштења и утврђени силом благодати, сити и подкрепљени іелом тела Христовог, — падамо духовно у животу, падамо, ма да од Бога имамо и божанствене силе, коіе требају за живот и побожност“ (2. Петр. 1, 3.) Но љубав Господња и цркве његове и ту неодољива од нас преко свете „свише“ установљене таіне *покајања*. Ово іе као неко ново препорођење, нова бања пуна суза, друго поновљење, особити дар милости божије, последње и по нашој слабости најужније средство к нашем спасењу. С тога мати наша, св. православна црква, брижљиво стара се привести нас спасителној таіни *покајања*. Ма како год обтерећени били грехом, — долазимо к овом тихом судилишту милосрђа, ускоримо, да што пре добијемо опроштај, разтужимо се срцем пред Господом и — ма како велики били греси наши, сви ће потонути у мору милости божије, и никад их неће поменути Бог, ако их се сећало буде срце наше у животу и делима. Јадна су то човечанска друштва, коіа немају те свете, силне божанствене таіне *покајања*, коіе држи у недрама својим наша православна мати црква!

И не само да се она брине матерински за нашу душу; — она се брине и за тело наше. Често падамо у недуг и болест, — и одма нам притиче св. православна црква с устављеном од Бога тајном *іелеосвећења*, као духовни лек за телесни недуг; само ми на жалост редко употребљавамо ту свету тајну лекаства, и редко притичемо св. цркви за њену помоћ.

Велико іе дело у животу човечијем — спрега мужа и жене — веза брачна. Од брака зависи срећа или несрећа породици; од њега — добро или хрђаво стање садањег и

Сљедује додатак.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

особито будућег племена, од њега — судба целе државе, — јер народ постаје од деце, државе сачињавају разне породице, од њега зависи и стање саме Христове цркве, коју састављају видими чланови. И — православна црква, мати наша, има за то свету богом установљену тајну брака. У тој тајни св. цркве, божанственом влашћу и благодаћу, утврђују се свезе брака, који је живи образ најсветијег ујединења Христа с црквом даје се ступајућима у брак љубав и верност, благослов многоцедства. Срећан је дакле сваки — који се роди од хришћанских родитеља, свезаних св. браком; јер то све није једно: — родити се од православног корена и светог брака, или — од јазичника, код којих је брак прост обичај. Какав корен, такве ће бити и гране и род.

Но ко може вршити та благотворна велика дела божја, те свете тајне и светити њима друге, или бити оруђем вршења? Сам од себе и по себи, — нико од људи и анђела. Једна црква Христова, или баш сам Дух свети, који у њој делује, и поставља „једне апостоле, једне пророке,“ једна црква Христова не престаје и данас и неће престати до века давати јеванђелисте, пастире и учитеље (Ефес. 4, 11.) на дело службе за освећење људи преко својих св. тајна, на спасење верујућих. Дух свети установио је чин свештеноначелника и свештенослужећих, којима поверава се вршење и чување св. тајне или боље рећи, који су живо оруђе тог великог дела, што га врши сам Дух свети, први и главни извршиоц тајна и то је тајна свештенства. Тим својим служитељима даје Господ право и заповест, да поучавају друге истнама спасења, и старају се о њима, као о својој деци. И све то — све те божанствене тајне и уредбе, као свето чувају се и свршују се у цркви православној, хранитељки воље Господње. Све то она чува, врши и даје нам ради нашег спасења и блага.

Из благодатних тајна нашег поновлења и освећења види се јасно, каква је љубав и брига за нас, наше мајке цркве! Њу може бити мало уважавају гдикоји јединствено зато, што је свима нама приступачна и општа, као ваздух и светлост свештенства.

Осим толике љубави и бригае св. цркве о нашем спасењу, која се у тајнама огледа, свршује она у то име и друга добротворна дејства. У светом храму називава и следи она наш дух мудрим, лепим обредима и појањем; угодном животу, учи нас као мати, молити се оцу небесном; сама нам у уста меће речи, молитве и шта више и сама се моли топло и усрдно Богу за здравље душе и тела нашег, за наше вечно благо и праву срећу времену и вечну; особито моли се она за владара нашег, од кога зависи и срећа обшћества, благо цркве. Моли се за мир целога света, који се држи њеним молитвама; моли се за добротворне ваздухе и изобиље плодова земаљских, за сва блага истинита у животу; и никакву праву нужду нашу испред очију својих не губи. Она освећује сва стања нашег живота, све добре почетке и дела наша, учествује у свакој нашој радости и тузи; — слави с нама победу; освећује наше домове, и нове плодове; располаже као мати с нашом храном и пићем, за добро и спасење наше, учи нас, да их с благодарношћу и молитвом примамо, спроводи нас к сну и успављује као децу на постељи мирној. Дању пази на сваки корак наш, пазљиво и љубазно ходи за нама, никад и нигди не заборавља; особито моли се и брине за нас, кад смо у беди и невољи. Болујемо л? Црква моли се сваки дан „о недугујућих.“ Путујемо л? Пловимо ил робујемо? црква нас не испушта из памети, но моли се „о плавајућих путешествујућких и пленених.“ Једном речи, она од колевке наше до гроба, као да нас носи у недрима својим матерним, греје и пита благодатну своју породицу на сопственом крилу. Она, и при крају живота нашег спроводи нас у други свет, и умилно

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

моли се Богу, да нас помилује. Дуго после нашег одласка е овог света сви, особито најпознији потомци наши, сасвим ће нас заборавити, — једна само црква, вечна мати наша, спомињаће и молиће се за све, потомке Адама, који су скончали у вери, које смо ми заборавили или које и знали нисмо.

„Ако би и мати заборавила своје чедо“ — црква, благодатна мати наша, неће нас заборавити никад — никад: њена је љубав, неограничена, постојана и непроменљива!

Па љубимо л и ми тако нашу свету цркву православноу? Јесмо л' јој одани свом душом — и срцем? Враћамо л' ми љубав за љубав? Црква је проникнута тврдо вечним духом Христовим: јесмо л и ми проникнути тим духом, ил га одкривамо у животу нашем? Црква, као и свако добро уређено друштво, има своје мудре, спасоносне и Богом дане уставе: — па држимо л ми да, нас ти устави вежу? у цркви православној има особитих дана и времена кад она особита света чувства и расположење одаје: — показујемо л и ми равна иста чувства у то доба, — сачуствујемо л ми као деца њена? Или може бити, да међу нама и таквих има, који држе уставе црквене за ништа, који о каквим иностранци — не учествују при слави и светковини, код којих је вера „у једну, свету, саборну и апостолску цркву,“ — сама реч, а не чувство срца. О, како је жалосно то туђење од цркве! коме црква није мати, томе и Бог није отац; ко није приљубљен цркви духом, тај неће примити даре Духа Божијег, који у нашим недрима живи. А ко неприми даре Духа Божијег, тај се не саједињава унутарње с Христом Спаситељем нашим, кога по речма истине „нико не може Господом назвати,“ т. ј. исповедити срцем верујућим, „осим Духом светим“ (1. кор. 12, 13,) а „ко се год одриче Сина, ни Оца нема“ (1. Јов. 2, 23.) Ето до чега доводи наше туђење од свете цркве.

Прерадио у Голубинцима.

Василије Николајевић,
свештеник.

Историа хришћанске цркве.

(Продужење)

Павле, занимајући се проповедањем, у једно је са жељом и љубављу мотрио на све, који су примили веру. Он је из Ефеса написао посланицу на Галате, код којих је он пре тога већ двапут сам био. Галати, како се видило, слушали су неке лажне учитеље, који су доказивали, да је испуњавање обреда Моисеовог закона нужно за спасење. Павле у својој посланици оповргава то мишљење, казујући, да је он задобио знање истине од самога Бога, а не од људи. Он обіашњава Галатима, да се они не могу спасти спољним испуњавањем закона; но да силу има само *вера саједињена са љубављу*. Не чини чеда Аврааму и наследнике обећања првенство телесног порекла, као што су мислили Јудеји, но *вера*. „*Ви сте сви синови божији по вери у Исуса Христа*, вели он, *сви ви, који сте се у име Христово крстили, у Христа сте се обукли* (III. 26.) Казујући, да је Исус Христос умро зато, да би нас одкупио и усинио Богу Апостол вели: „*По овоме дакле ти већ ниси слуга, но син, а кад си син, то си наследник божији преко Исуса Христа*“ (IV. 7.) На том основу Павле је убеђивао Галате да остану верни духу науке Христове, — да имају љубав радост, мир дуготрпљење, благост, милосрдност, веру кротост уздржање; плодове духа да саветују оне, који су пали у духу кротости, да носе тегобе један другога, да буду смирени и увек будни, да не клону духом у добру.

Стање цркве Коринтске, као што се види, задао је велики страх апостоу Павлу. Тамо су се порађали спорови и раздори; верујући делили су се на странке; једни су говорили: ја сам Павлов; други, — Аполосов или Кифин. Ове неслоге дошле су до Павла и јако су га огорчиле; он је из Ефеса написао Коринћанима дугачку посланицу, у којој се од самог почетка састоји то. „Зар се Христос раз-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

делио? говори он; зар се Павле распео за вас, или зар сте се ви у име Павлово крстили? Ја сам посадио, Аполос је заливао, а Бог је израстио. По томе и онај, који је посадио, и онај, који је заливао, нису учинили ништа; но *све* је учинио Бог, који је израстио (3. 6 — 7).

Но нису само ти спорови у цркви Коринтској ожало-стили Павла. Дарови благодатни, надприродни, које је Бог изливао на оне, што су примили веру побудили су у Коринћанима духовну гордост, због које их је Павле укоравао, доказујући, да свако знање није ништа, ако они немају притом љубави; да дарови божји нетреба да порађају у човеку гордост, но жељу да употреби те дарове на службу Господу: јер сви су дужни служити Богу и ближњему оним даровима и силама, какве је ко добио и као чланови једнога тела, дужан је сваки да врши са жељом дело своје, у једном духу. Коринћани су у парницама своим прибегавали суду јазичника; Павле забрањује то и убеђује верујуће, да је боље да уступе своје, него да имају парницу с браћом. Он уопште и најчешће напомиње о љубави, миру и слоги што треба да влада међу браћом. Као што се види, разне лажне науке већ су допрле у Коринт; неки су потврђивали, да нема васкрсења мртвих. То је дало повода, те апостол Павле јавно изложи науку о васкрсењу мртвих објашњава на утеху свима нама, *да је трулежан дужан о бући се у нетрулежност, и смртан у безсмртност*: јер је смрт уништена победом. *Ако се ми у овом животу само надамо на Христа, вели апостол онда смо ми најнесрећнији од свих људи* (X II. 19.) Треба пажљиво изучити целу посланицу Павлову Коринћанима писану; апостол у њој подпуно излаже науку хришћанску: о васкрсењу мртвих о тајни причешћа, о браку; он говори у њој о разним обичајима првенствујуће цркве, као: о молитвеним саборима, о саборима ради подпомагања сиротиње и т. д.

Свети апостол већ се спремао да остави Ефес, имајући намеру да походи Грчку, Јерусалим и после да иде у Рим, кад на једанпут се у Ефесу породила страшна буна. У тој вароши находио се величанствен храм, посвећен богињи Дијани, коју су Ефесејци особито поштовали. Храм тај држан је заједно од највеличанствених здања у свету, и првобитно је у варош мношину иностранца. Врло много вештака живили су од тога, што су израђивали и продавали мале сребрне слике тога храма. Но од тога времена, одкад су многи јазичници примили веру у Господа, та је рукотворина престала доносити пређашње користи, и вештаци су јавно омрзли на Павла. Један од њих, по имену Димитрије, сакупио је своје савезнике и казао им: „Ви знате, да од овог нашег рада зависи своје наше издржавање, а међутим тај је Павле, не само у Ефесу но и у целој Азији уверио многе људе, да богови, које људи својим рукама израђују, нису богови. Ми се морамо бојати, да ће не само наша рукотворина бити презрена, но да ће и велика богиња Дијана изгубити поштовање, и да ће храм њен спустити.“

Ова је реч произвела велику побуну; другови Димитријеви одпочели су викати велика Дијана Ефеска! и растуривши се по вароши, старали су се да побуне народ против светих проповедника нове науке. То им је испало за руком; народ је ухватио Гаја и Аристарха, помоћнике Павлове; самом светом апостола грозила је опасност да ће бити лишен живота. Началници вароши са великом муком утишавали су буну и ослободили ухаћене од народа хришћане. Павле се решио да отиде из Ефеса; а у тој вароши оставио је ученика свога Тимотеја, коме је препоручио да управља црквом Ефеском, и дао му власт рукоположењем да посвећује презвитере. Апостол у посланицама, које је доцније писао Тимотеју, излаже подпуно све дужности пастирске. И тако је Павлов ученик, Тимотеј, био први епископ Ефески.

Павле је наново одпутовао у Грчку, проповедао је у Филипама; и Коринћанима је написао у то време другу посланицу. Напоменувши о опасности у којој је био у Ефесу, он благодари Богу за спасење; говори о својим апостолским трудовима, оддајући једном Господу славу и чест, и са смиреностију се одзива о себи самом. „*Ми не проповедамо себе, но Христа Исуса, Господа. Јер је Бог који је заповедио да из таме просија светлост, осветлио и срца наша, да би нас тиме просветио познањем божјиме, у лицу Исуса Христа. Но ово сокровиште ми носимо у земљаним сасудима, зато да би ова највиша сила била приписивана Богу, а не нама. Ми смо са свих страна притишњавани, но писмо стешњени; ми смо у очајавалјућим околностима, но не очајавано; ми смо гоњени, но писмо остављени; ми смо низвергавани, но не гинемо.*“ (2 IV. 5. 9.)

„*Ми не клањамо духом, вели он даље, но јко наш спољашњи човек и трули, то се унутрашњи с дана на дан обнавља. Јер кратко времево ваше лако страдање спрема нам у излишности вечну славу, кад ми не гледамо на оно, што се види, него на оно, што се не види; јер је оно, што се види, кратковремено, а оно, што се не види, вечно.*“ (IV.16 — 18.)

Он са великом силом убеђује оне, који су примили веру, да живе ради Господа. „*Христос је умро за све да би они, који живе живили не за себе, но за онога, што је за њи умро и васкрсао.* (V. 15)

„*Ко је у Христу, тај је нов створ; старо је прошло, сад је све ново. И све је од Бога, који нас је преко Исуса Христа помирио са собом, и који нам је дао службу помирења; јер је Бог у лицу Исуса Христа помирио са собом свет, не приписујући људима њихове погрешке, и предао нам је реч о помирењу. Дакле ми смо посланици у име Христово, и Бог преко нас саветује; у име Христово молимо: помирите се с Богом. Јер он је онога, који није знао за грех, жртвовао за грех ради нас, да би ми преко њега постали праведни пред Богом.*“

Урешити. "Пастира."

“Књига чини благодотворенија и пр.” коју изајате ешешт. Вага Никола-левић из Лолубинаца већ је на намаку штампи, и кроз десетак да-на биће сасвим готова. Умолјавају се г.г. предушеници ове књиге, да ускоре с предушлатом ако желе да ту корисну за се књигу до-бују. Она ће изнети на 23 штампаних табака (сад се штампа 19. табак) и биће у тврде корице повезана, као што дољикунте прикре-ној књиги, а наравно да ће се о прошку издавача сваком предушлат-нику и послати.

О Г Л А С И

Но ми морамо стати. Величина наше књиге не допу-шта нам да напишемо све што би хтели. Посланице светог апостола испуњене су таквом божаственом мудрошћу, дају та-ком ватреном љубављу према Богу и ближњима, да је тешко из-бацити што из њи; молимо читаоце нека их пажљиво изучавају. Уредј туга и трпљива, Павле је имао доста и утехе; њему је чинила радост и ревност његових помоћника и на-предак верујућих, он похваљује цркве Македонске за њи-хова добротичиства нужнија; он вели: “Уредј многих беда, оне су испуњене сувишном радошћу; и велика оскрдаст њи-хова излива се у богатству њиховога добротичиства.” Први хришћани су држали за дуг давати део имања своја на помоћ браћи. Ови приноси, који су скупљани у дан васкр-сних после богородице, предавани су апостолима, и ја, где ните њи било, епископима и презвитерима, ради раздавања беднима. Павле се радувао, кад му је Пит, ученик његов, такве гласове из Коринта донео. Павле је сам опет похо-дио Коринт и отуда је написао посланицу Римљанима. У Риму, као што се види, било је у то време довољно хри-шћана, и Павле им је говорио, да се њихова вера слави по целом свету.

(Продужавање се.)